

*Тарангул В. Д.,
к.ю.н., старший науковий співробітник
Науково-дослідного інституту фінансового
права,
Національний університет ДПС України*

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ У ПОДАТКОВОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

До ухвалення Податкового кодексу України практика вітчизняного місцевого оподаткування мала ряд суттєвих недоліків, серед яких основними були: наявність місцевих податків і зборів, витрати на адміністрування яких значно перевищували надходження; відсутність правових механізмів у органів місцевого самоврядування щодо запровадження на своїй території податків і зборів для виконання своїх зобов'язань; незацікавленість місцевих органів влади в нарощуванні власної податкової бази; низька фіскальна ефективність даних платежів; відсутність у структурі місцевих податків і зборів вагомих джерел надходжень.

Зазначені вище недоліки частково були розв'язані з прийняттям Податкового кодексу України. Передусім необхідно підкреслити, що цим нормативно-правовим актом значно зменшена кількість місцевих податків і зборів із одночасним упровадженням альтернативних платежів, необхідних для фінансового забезпечення розвитку регіонів. Так, відповідно до статті 10 Податкового кодексу України до місцевих податків віднесено: податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; єдиний податок.

До місцевих зборів належать: збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності; збір за місця для паркування транспортних засобів; туристичний збір.

Загалом у Податковому кодексі України функціональні механізми місцевого оподаткування зазнали кардинальних змін. Велике значення для розбудови інституту місцевого оподаткування матиме введення в дію у 2012 р. податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, який успішно функціонує в зарубіжних країнах світу, посідаючи значне місце в доходах місцевих бюджетів. Механізм справляння податку на нерухоме майно побудований таким чином, щоб сприяти детінізації майнових відносин, розвитку інституту приватної власності, зменшенню неконтрольованого зростання цін на житло.

У загальноосвітій практиці оподаткування набула широкого поширення плата за паркування транспортних засобів. Удосконалення механізму їх справляння в Податковому кодексі України сприятиме зростанню фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування. З метою розвитку інфраструктури туризму в територіальних громадах у структуру місцевих податків і зборів включений туристичний збір, який є аналогом курортного збору. Малі обсяги надходжень останнього до місцевих бюджетів стали причиною введення у Податковий кодекс України туристичного збору.

Значна увага в основному податковому нормативно-правовому акті приділена вдосконаленню адміністрування місцевих податків і зборів, зокрема розширенню повноважень органів місцевої влади:

- міські, сільські, селищні ради в межах своїх повноважень приймають рішення про встановлення місцевих податків і зборів;
- граничні ставки по місцевих податках та зборах встановлюються відповідно до Податкового кодексу від 2 грудня 2010 року № 2755-VI;
- місцеві органи влади, відповідно до переліку місцевих податків і зборів, самостійно приймають рішення щодо доцільності впровадження окремих податків і зборів;
- не дозволяється сільським, селищним, міським радам встановлювати індивідуальні пільгові ставки місцевих податків та зборів для окремих юридичних осіб та фізичних осіб або звільняти їх від сплати таких податків і зборів;
- у разі, якщо сільська, селищна, міська рада не прийняла рішення про встановлення відповідних місцевих податків та зборів, що є обов'язковим для виконання згідно з положеннями Податкового кодексу, такі податки та збори справляються,

виходячи з норм цього Кодексу, із застосуванням мінімальної ставки місцевих податків і зборів;

- центральний орган Державної податкової служби України затверджує форми податкових декларацій (розрахунків) з місцевих податків і зборів згідно з порядком, встановленим цим Кодексом, а у разі потреби надає методичні рекомендації щодо їх заповнення.

Необхідно зазначити, що в липні 2011 р. Верховною Радою України був ухвалений Закон України № 3609-VI «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо вдосконалення окремих норм Податкового кодексу України», відповідно до якого зазнали деяких уточнень окремі положення статей 263, 266, 267, 268. Вони стосуються справляння туристичного збору (уточнено перелік осіб, які прибули на лікування, оздоровлення та реабілітацію, розширено перелік лікувально-оздоровчих закладів тощо), а також збору за місця для паркування транспортних засобів (ставки збору за місця для паркування транспортних засобів).

Таким чином, реформа місцевих податків і зборів, що знайшла своє відображення в Податковому кодексі України та інших нормативно-правових актах, сприяла гармонізації інтересів державних і місцевих органів влади та фінансовому забезпеченню територіальних громад власними ресурсами для виконання своїх зобов'язань.